

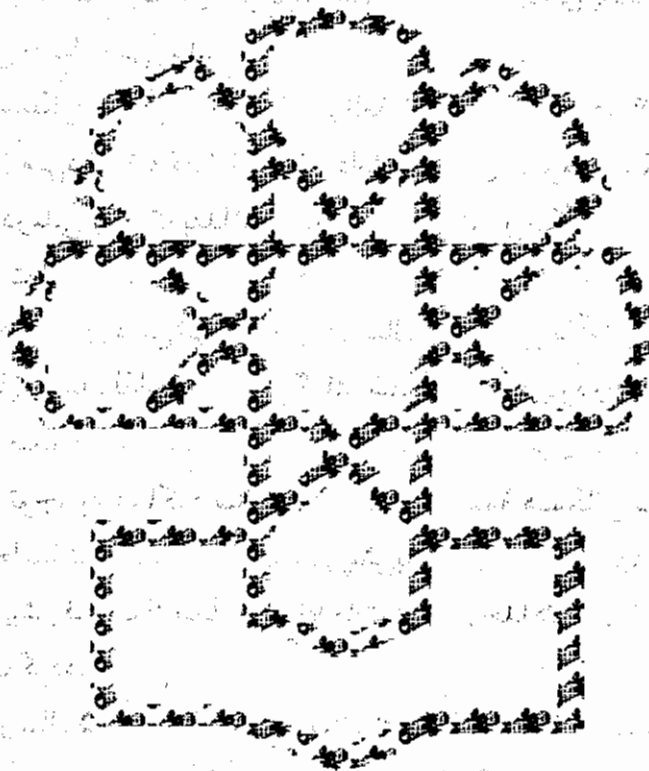

مجموعه مقالات علمی پژوهشی در زمینه‌های مختلف بهداشت و درمان، به منظور ارتقای سطح دانش و مهارت‌های متخصصان و همچنین آشنایی با آخرین دستاوردهای علمی در این حوزه، گردآوری شده است. این مجله با هدف ترویج پژوهش‌های کاربردی و توسعه خدمات بهداشتی و درمانی در کشور منتشر می‌گردد.

وضعیت بهداشت و درمان

در لایحه بودجه ۷۵

از سری گزارشهای بودجه ۷۵ - شماره (۲۱)

کار: گروه بودجه - معاونت پژوهشی

دی ماه ۱۳۷۴

کد گزارش: ۲۸۰۱۰۸۸

نکات برجسته این گزارش

* نحوه تخصیص اعتبار در لایحه بودجه سال ۱۳۷۵، در بخش درمان از روال قبلی آن خارج شده و ظاهراً به امید ایجاد انگیزه خصوصی؛ به عبارتی اقتصادی اداره کردن واحدهای درمانی دولتی از طریق افزایش تعرفه به یکباره تغییر مسیر داده است. در این رابطه ۵۰٪ اعتبار مورد نیاز مصرف هزینه بیمه اقشار جدید در طرح بیمه همگانی و ۵۰٪ دیگر به ردیفهای غیر درمانی اکه بعضاً تاکنون وجود نداشت اختصاص یافت و در این راستا:

۱- حدود ۱۰۰ میلیارد تومان از اعتبار فصل بهداشت، درمان و تغذیه کسر شده و معادل ۵۰ میلیارد تومان آن به برنامه‌های مربوط به بیمه اقشار جدید (اقشاری که قبلاً تحت پوشش بیمه نبوده‌اند) اختصاص داده شده است.

۲- بدیهی است با توجه به محدودیتهای اقتصادی، اجتماعی و سیاسی موجود اعمال تعرفه‌های واقعی و انتقال آن به مصرف کنندگان خدمات، عوارض نامطلوبی دارد، ضمناً رقم در نظر گرفته شده در بودجه جاری بخش درمان به هیچ وجه، واقعی به نظر نمی‌رسد.

۳- عملکرد حصول درآمدهای برنامه خدمات درمانی در ۶ ماهه اول سال ۱۳۷۴ نشان می‌دهد که دانشگاهها و دانشکده‌های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی - درمانی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی حدود ۱۷ میلیارد تومان از بابت ارائه خدمات درمانی، درآمد داشته‌اند که با توجه به افزایش تعرفه‌ها در ۶ ماهه دوم برآورد می‌شود که تا پایان سال جاری این درآمد حداکثر به ۵۰ میلیارد تومان برسد. لذا رقم در نظر گرفته شده در لایحه بودجه سال ۱۳۷۵ که معادل ۱۲۷ میلیارد تومان است غیر واقعی و غیر قابل دستیابی می‌باشد.

۴- با توجه به عملکرد سال ۱۳۷۴ و گسترش بیمه همگانی در سال ۱۳۷۵، براساس محاسبات و نظرات کارشناسی پیش‌بینی می‌شود، در بهترین شرایط و تحقق همه پیش‌فرضها از محل ارائه خدمات درمانی حداکثر رقم ۸۰ میلیارد تومان درآمد کسب گردد.

۵- در سال ۷۵ جهت اداره بیمارستانهای متعلق به دانشگاهها و دانشکده‌های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی - درمانی با در نظر گرفتن هزینه تخت روز معادل ۹۵۰۰ تومان (این مبلغ در لایحه ۱۳۷۵ ملحوظ شده است) در مجموع اعتباری معادل ۱۴۶ میلیارد تومان مورد نیاز است که حدود ۸۰ میلیارد تومان آن از محل درآمدهای اختصاصی تأمین خواهد شد.

از باقی مانده اعتبار مورد نیاز برابر (۶۶ میلیارد تومان) تنها حدود ۱۷ میلیارد تومان آن در لایحه دیده شده است. بنابراین کسری اعتبار برنامه خدمات درمانی در لایحه ۷۵ معادل $66 - 17 = 49$ میلیارد تومان می باشد.

* عدم توازنهای مورد اشاره به یقین اختلالات جدی در این بخش ایجاد خواهد کرد و پیدایش عوارض اجتماعی - سیاسی اجتناب ناپذیر خواهد بود.

در این بخش از گزارش، به بررسی وضعیت اعتبارات و هزینه های خدمات درمانی پرداخته شده است. در این بخش، به بررسی وضعیت اعتبارات و هزینه های خدمات درمانی پرداخته شده است. در این بخش، به بررسی وضعیت اعتبارات و هزینه های خدمات درمانی پرداخته شده است.

در این بخش، به بررسی وضعیت اعتبارات و هزینه های خدمات درمانی پرداخته شده است. در این بخش، به بررسی وضعیت اعتبارات و هزینه های خدمات درمانی پرداخته شده است. در این بخش، به بررسی وضعیت اعتبارات و هزینه های خدمات درمانی پرداخته شده است.

در این بخش، به بررسی وضعیت اعتبارات و هزینه های خدمات درمانی پرداخته شده است. در این بخش، به بررسی وضعیت اعتبارات و هزینه های خدمات درمانی پرداخته شده است. در این بخش، به بررسی وضعیت اعتبارات و هزینه های خدمات درمانی پرداخته شده است.

در این بخش، به بررسی وضعیت اعتبارات و هزینه های خدمات درمانی پرداخته شده است. در این بخش، به بررسی وضعیت اعتبارات و هزینه های خدمات درمانی پرداخته شده است. در این بخش، به بررسی وضعیت اعتبارات و هزینه های خدمات درمانی پرداخته شده است.

در این بخش، به بررسی وضعیت اعتبارات و هزینه های خدمات درمانی پرداخته شده است. در این بخش، به بررسی وضعیت اعتبارات و هزینه های خدمات درمانی پرداخته شده است. در این بخش، به بررسی وضعیت اعتبارات و هزینه های خدمات درمانی پرداخته شده است.

بهداشت و درمان

صورت مسئله

با توجه به مشکلات عمومی که در نحوه ارائه خدمات دولتی و از جمله ارائه خدمات درمانی دولتی وجود دارد تصمیم گرفته شد که بودجه ریزی برای مؤسسات درمانی به یکباره از حالت قبلی خارج و بر اساس میزان خدمات ارائه شده توسط هر واحد تنظیم گردد.

در روش جدید پس از تصویب قانون بیمه درمان همگانی مقرر شده است اعتبار برنامه خدمات درمانی تقریباً حذف و هر واحد درمانی درآمد لازم را از طریق ارائه خدمات درمانی به بیمه شدگان از طریق افزایش تعرفه کسب نماید. یکی از فروض اساسی این روش، واقعی شدن تعرفه‌های مربوط به خدمات درمانی و هزینه سرانه بیمه خدمات درمانی بود تا با افزایش درآمدها، امکان اداره واحدهای درمانی به نحو اقتصادی فراهم شود.

در عمل به دلایل متعدد اجتماعی، اقتصادی و سیاسی با اینکه تعرفه‌ها افزایش یافته ولی هنوز واقعی نشده است. و افزایش تعرفه‌ها در این بخش حساس چالشهای سیاسی و اجتماعی غیر قابل اغماض را پیش روی خواهد داشت از سوی دیگر اعتبار برنامه خدمات درمانی حذف شده و اعتبار محدودی برای کمک به بیمارستانهای سوختگی، روانی و مناطق محروم اختصاص یافت.

با بررسی اعتبار جاری فصل بهداشت، درمان و تغذیه مندرج در قانون برنامه پنجساله توسعه (۲۷۸۸/۴ میلیارد ریال) با ارقام لایحه بودجه سال ۱۳۷۵ کل کشور (۱۸۹۶/۴ میلیارد ریال) بدون ملحوظ داشتن رشد ۳۱ درصد اعتبار سال ۷۵ لایحه نسبت به برنامه دوم و همچنین بار مالی مربوط به درمان سرپایی اقشار جدید بیمه شده، مشاهده می شود که مبلغ ۸۹۲ میلیارد ریال از اعتبار فصل مذکور کاهش یافته است. از سوی دیگر اعتبار ردیفهایی که در اجرای قانون بیمه همگانی درمانی ایجاد شده و اقشار آسیب پذیر، روستاییان، خویش فرمایان، جانبازان، طلاب و خانواده‌های شهدا را شامل می شود، حدود ۴۸۲ میلیارد ریال می باشد؛ به عبارت دیگر حدود ۴۱۰ میلیارد ریال از اعتبار خدمات درمانی کاهش یافته، ولی به ردیفهای بیمه‌ای اضافه نشده است.

ضمناً در داخل اعتبارات فصل بهداشت، درمان و تغذیه مبلغ ۷۲/۶ میلیارد ریال برای کمک به تغذیه زندانیان اختصاص یافته که در سالهای گذشته چنین اعتباری وجود نداشته است. با احتساب سایر موارد متفرقه مشخص می شود که حدود ۵۰۰ میلیارد ریال از اعتبار فصل مذکور کاهش یافته و عملاً در اختیار سایر دستگاههای اجرایی قرار گرفته است. بنابراین ملاحظه می شود که در این روند اعتبار برای خدمات درمانی تقریباً حذف و ۵۰٪ اعتبار آن به ردیف بیمه‌ای اضافه شده و در صورت ادامه روند موجود پیش بینی می شود اعتبارات حذف شود و به ردیفهای بیمه‌ای اضافه نشود و در نتیجه فشار و بار اصلی مربوط به هزینه‌های خدمات درمانی به مردم و استفاده کنندگان منتقل می شود.

در لایحه بودجه سال ۱۳۷۵ کل کشور، جمعاً مبلغ ۱۶۸ میلیارد ریال اعتبار برای کمک به هتلینگ بیمارستانها و کمک به بیمارستانهای روانی، سوختگی و مناطق محروم اختصاص یافته است. یعنی به طور متوسط با فرض وجود ۷۰,۰۰۰ تخت بیمارستانی در کشور و ضریب اشتغال تخت ۶۰ درصد، حدود ۱۱۰۰۰

ریال اعتبار برای هزینه هر تخت روز کل بیمارستانها منظور شده است.

$$11,000 \times 365 \times 70,000 \times \%60 = 167 \text{ میلیارد ریال}$$

با توجه به درآمد ششماهه سال ۱۳۷۴ بیمارستانها (حدود ۱۷۰ میلیارد ریال) و با فرض افزایش آنها در ششماهه دوم - به دلیل اعمال تعرفه‌های جدید - می‌توان امیدوار بود که درآمد کل سال ۱۳۷۴ به حدود ۵۰۰ میلیارد ریال بالغ شود. اگر این درآمد در سال آینده حدود ۶۰ درصد افزایش یابد و حداکثر به حدود ۸۰۰ میلیارد ریال برسد، در این صورت درآمد بیمارستانها بابت تخت روز به حدود ۵۲ هزار ریال بالغ خواهد شد.

$$52,000 \times 365 \times 70,000 \times \%60 = 800 \text{ میلیارد ریال}$$

در صورتی که هزینه تخت روز را در سال ۱۳۷۵ حدود ۹۵ هزار ریال فرض کنیم اعتبار مورد نیاز برنامه خدمات درمانی برابر خواهد بود با

$$(95,000 - 52,000) \times 70,000 \times 365 \times \%60 = 660 \text{ میلیارد ریال}$$

بنابراین با در نظر گرفتن مبلغ ۱۶۸ میلیارد ریال مندرج در لایحه بودجه سال ۱۳۷۵ کل کشور در مجموع حدود ۴۹۰ میلیارد ریال کمتر از حد لازم برای برنامه خدمات درمانی پیش بینی شده است. در لایحه مذکور مبلغ ۱۲۷۰ میلیارد ریال درآمد اختصاصی برای وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی پیش بینی شده است. به عبارت دیگر وزارت مذکور باید به ازای هر تخت بیمارستانی در روز مبلغ ۸۵ هزار ریال درآمد کسب نماید.

$$85,000 \times 70,000 \times 360 \times \%60 = 1285/2 \text{ میلیارد ریال}$$

کسب این درآمد با توجه به عملکرد ششماهه سال جاری بسیار بعید و با چالش‌های سیاسی و اجتماعی همراه خواهد بود.

نتیجه و پیشنهاد

کارآمد کردن سیستم بودجه‌ریزی در بخش درمان امر قابل قبولی است لکن تغییر یکباره و ناگهانی آن با توجه به حساسیت این بخش از یک طرف و استفاده از اهرم تعرفه از طرف دیگر احتمال اینکه این بخش با بحران شدید مواجه شود را تقویت می‌نماید. تغییر ساختار بخش درمان و کارآمد کردن آن طی حداقل دو برنامه و با تمهیدات تعرفه‌ای و غیرتعرفه‌ای صورت گیرد تا بدین ترتیب در تأمین بودجه این واحدها سهم اعتبارات دولتی رفته رفته کاهش یافته و سهم درآمدهای اختصاصی افزایش یابد. لذا پیشنهاد می‌شود بر اساس محاسبات فوق نیازمندی این بخش تأمین گردد. طبیعی است این نیازمندی از سالهای بعد در صورت موفق بودن طرح روند نزولی طی خواهد کرد.

جدول شماره (۱) - مقایسه اعتبارات فصول بهداشت، درمان و تغذیه و تأمین اجتماعی و بهداشتی مندرج در لایحه بودجه ۷۵ با اعمال سهم اعتبارات سال ۱۷۵ این فصول در قانون برنامه دوم.

معادل اعتبار تغییرات به میلیارد تومان	درصد اعتبار ۱۳۷۵ نسبت به کل اعتبار جاری			عنوان امور فصول
	تغییرات	مندرج در لایحه ۷۵	مندرج در برنامه دوم	
	-۳	۴۰	۴۳	امور اجتماعی
۱۷۶۵	-۵/۵	۵/۹	۱۱/۴	بدون اعتبارات برنامه‌های بیمه خدمات درمانی
۱۱۵۰	-۳/۶	۷/۸	۱۱/۴	با اعتبارات برنامه‌های جدید بیمه خدمات درمانی
۹۲۶	-۲/۹	۸/۵	۱۱/۴	با اعتبار کل برنامه‌های بیمه خدمات درمانی
	+۲/۱	۱۰/۷	۸/۶	فصل تأمین اجتماعی و بهداشتی با برنامه‌های بیمه خدمات درمانی
	-۳/۴	۱۶/۶	۲۰/۶	مجموع فصل بهداشت، درمان و تغذیه و فصل تأمین اجتماعی و بهداشتی

فصل بهداشت و درمان

جدول شماره (۲) - درآمد وصولی ۶ ماهه اول سال ۱۳۷۴ بیمارستانهای متعلق به دانشگاهها و دانشکده های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی - درمانی (منابع به هزار ریال)

ردیف	دانشگاه	۳۰۳۰۳۰۰۰	مصوب درآمدهای بیمارستانی (۱۲ ماهه)
	دانشکده	وصولی شش ماهه	
۱	مازندران	۹,۰۹۹,۵۵۲	۴۶,۰۰۰,۰۰۰
۲	تهران	۱۵,۲۰۰,۰۰۰	۱۳,۵۶۰,۰۰۰
۳	شهید بهشتی	۱۶,۸۵۰,۰۰۰	۱۳۳,۹۱۴,۰۰۰
۴	ایران	۹,۱۹۵,۰۰۰	۱۲۸,۵۶۳,۰۰۰
۵	اراک	۶,۴۳۲,۲۹۷	۲۴,۰۰۰,۰۰۰
۶	ارومیه	۵,۱۱۳,۸۷۹	۲۹,۰۰۰,۰۰۰
۷	کرمانشاه	۴,۷۸۴,۷۸۵	۶۲,۰۰۰,۰۰۰
۸	شیراز	۴,۲۵۷,۶۷۷	۶۲,۰۰۰,۰۰۰
۹	اهواز	۷,۸۸۹,۵۸۰	۶۴,۰۰۰,۰۰۰
۱۰	لرستان	۳,۰۰۰,۰۰۰	۲۲,۰۰۰,۰۰۰
۱۱	همدان	۳,۹۲۲,۴۰۸	۲۵,۰۰۰,۰۰۰
۱۲	یزد	۳,۱۰۰,۰۰۰	۲۴,۰۰۰,۰۰۰
۱۳	سنندج	۳,۱۱۷,۵۱۴	۱۷,۰۰۰,۰۰۰
۱۴	اصفهان	۱۵,۰۹۴,۷۸۲	۹۲,۰۰۰,۰۰۰
۱۵	شهرکرد	۲,۷۳۹,۲۴۹	۲۲,۰۰۰,۰۰۰
۱۶	یاسوج	۱,۰۴۵,۱۳۷	۷,۰۰۰,۰۰۰
۱۷	کرمان	۲,۷۵۳,۱۰۴	۳۰,۰۰۰,۰۰۰
۱۸	اردبیل	۱,۸۳۸,۵۹۹	۸,۰۰۰,۰۰۰
۱۹	تبریز	۶,۷۸۵,۱۵۲	۴۲,۰۰۰,۰۰۰
۲۰	مشهد	۹,۷۸۰,۲۹۱	۷۰,۰۰۰,۰۰۰
۲۱	قزوین	۲,۷۱۵,۱۸۸	۱۳,۲۰۰,۰۰۰
۲۲	بوشهر	۱,۶۵۰,۰۰۰	۱۱,۰۰۰,۰۰۰
۲۳	کاشان	۱,۵۰۰,۰۰۰	۴,۳۰۰,۰۰۰
۲۴	زاهدان	۵,۰۳۲,۲۳۲	۲۷,۰۰۰,۰۰۰
۲۵	بابل	۲,۰۶۳,۵۰۲	۱۱,۰۰۰,۰۰۰
۲۶	زنجان	۱,۶۹۵,۸۹۸	۱۳,۰۰۰,۰۰۰
۲۷	شاهرود	۹۰۷,۵۸۶	۵,۵۰۰,۰۰۰
۲۸	گیلان	۵,۷۴۶,۸۹۲	۳۷,۰۰۰,۰۰۰
۲۹	قلب شهید رجایی	۹,۲۹۰,۰۰۰	۵۲,۰۰۰,۰۰۰
۳۰	بیرجند	۵۲۴,۰۵۳	۴,۰۰۰,۰۰۰
۳۱	رفسنجان	۱,۱۶۷,۰۰۰	۸,۰۰۰,۰۰۰
۳۲	جهرم	۵۳۴,۸۶۸	۲,۶۰۰,۰۰۰
۳۳	فسا	۳۷۰,۰۰۰	۲,۰۰۰,۰۰۰
۳۴	ایلام	۶۸۳,۳۳۰	۷,۰۰۰,۰۰۰
۳۵	سمنان	۲,۳۰۰,۰۰۰	۱۸,۰۰۰,۰۰۰
۳۶	هرمزگان	۱,۶۷۴,۵۵۹	۱۳,۰۰۰,۰۰۰
۳۷	گرگان	۱,۳۰۱,۳۱۰	۴,۴۰۰,۰۰۰
	جمع کل	۱۶۹,۶۹۰,۲۹۲	۱,۲۳۵,۰۴۰,۰۰۰

جدول شماره (۳) - اعتباراتی که ظاهراً از فصل بهداشت، درمان و تغذیه کسر و به فصل تأمین اجتماعی

(ارقام به میلیارد ریال)

و بهزیستی اضافه شده است.

۱۳۷۵	۱۳۷۴	۱۳۷۳	عنوان برنامه	دستگاه اجرایی
۸۰	-	-	خدمات رفاهی	وزارت کشور-نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران
۲۰۰	-	-	بیمه‌های اجتماعی کارمندان	وزارت کشور-صندوق بازنشستگی نیروی انتظامی
۱۱۴	۹۹	-	بیمه درمان پرسنل نظامی و انتظامی	وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح - سازمان خدمات درمانی (*)
۱۰	۷۸۹	-	برنامه خدمات رفاهی	وزارت دادگستری - امور آموزش کاران و رفاه قضات
۷۲/۵	-	-	بهبود تغذیه	سازمان زندانها و اقدامات تأمینی و تربیتی
۶/۵	-	-	خدمات درمانی	سازمان زندانها و اقدامات تأمینی و تربیتی
۴۸۳	۱۰۷/۹	-		جمع

(*) - قبلاً بودجه دفاعی ۵۰ درصد افزایش یافته است.